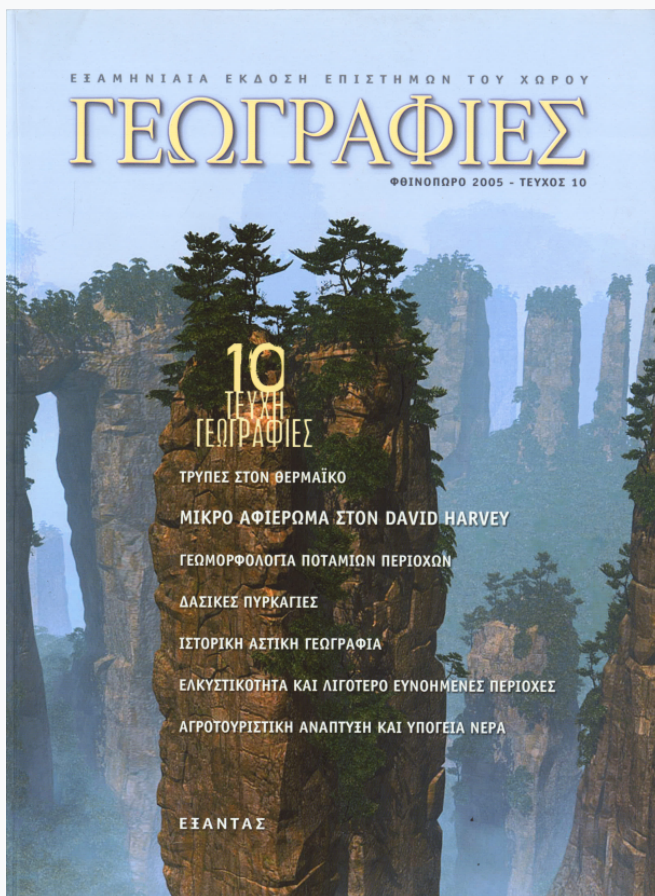

Γεωγραφίες

Αρ. 10 (2005)

Γεωγραφίες, Τεύχος 10, 2005

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

-

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ - ΑΝΤΙΠΑΡΑΘΕΣΕΙΣ

«ΤΟ ΕΥ ΖΗΝ ΤΗΣ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΑΣ» 8ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας

Μύρων Μυρίδης,* Δημήτρης Ράμναλης**

Στις 24-26 Νοεμβρίου 2004 στη Θεσσαλονίκη διοργανώθηκε από τη Χαρτογραφική Επιστημονική Εταιρεία Ελλάδας (ΧΕΕΕ) το 8ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας με θέμα: «Η χαρτογραφία του ευ ζην». Ο επετειακός χαρακτήρας του Συνεδρίου, με τη συμπλήρωση 10 χρόνων από το 1ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, και το ίδιο το θέμα του Συνεδρίου, ιδιαίτερο αλλά και επίκαιρο, έδωσαν την ευκαιρία να «σπάσει» κάθε προηγούμενο ρεκόρ συμμετοχών, αφού η μαζικότητα των εγγραφών και της παρακολούθησης των εργασιών του Συνεδρίου ξεπέρασε κατά πολύ όλα τα προηγούμενα.

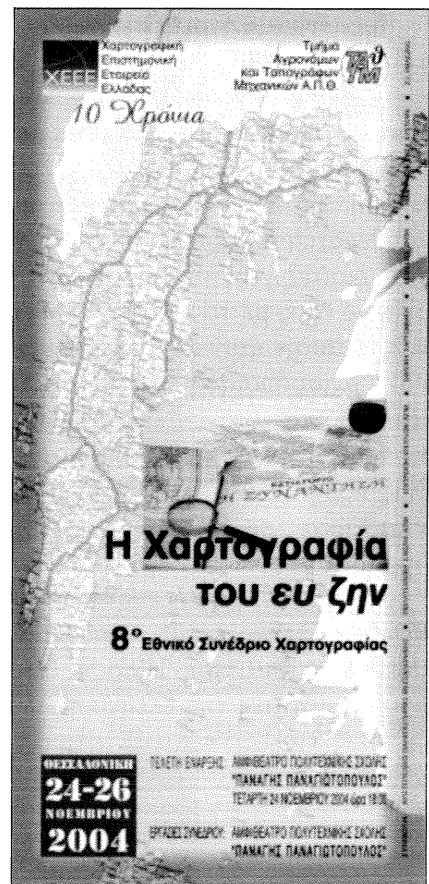
Ήδη από την πρώτη μέρα της έναρξης, και μάλιστα από τη φάση των χαιρετισμών και την παρουσίαση του Γενικού Γραμματέα της Διεθνούς Χαρτογραφικής Ένωσης (ICA), καθ. Ferjan Ormeling, οι ομιλητές έδωσαν ιδιαίτερες διαστάσεις στη θεματολογία των ομιλιών τους και έτσι διαπιστώθηκε η απήχηση του θέματος του Συνεδρίου και αναγνωρίστηκε η σημασία της χαρτογραφίας στο ευ ζην για το σύγχρονο ανθρώπο. Με τις εισαγωγικές ομιλίες που ακολούθησαν δόθηκε το στίγμα και ο χαρακτήρας των εργασιών που θα ακολουθούσαν.

Η ευρύτητα του θέματος προσ-

διόρισε εν πολλοίς και την ποικιλότητα των αξόνων πάνω στους οποίους κινήθηκαν οι περίπου 45 εισηγήσεις: η ιστορία, ο τουρισμός, η περιήγηση και η τεχνολογία μοιάζουν να συγκλίνουν στο θέμα του Συνεδρίου, τεκμηριώνοντας τη θέση ότι ο άνθρωπος θεωρεί συχνά ότι η χαρτογραφία συμβάλλει στο ευ ζην του.

Ειδικότερα για τον κάθε έναν από τους θεματικούς άξονες πάνω στους οποίους κινήθηκαν οι εισηγήσεις, δόθηκε η ευκαιρία στους συνέδρους να διαπιστώσουν ότι οι επιμέρους χαρακτήρες του ευ ζην μπορεί να είναι η ιστορική έρευνα, η τέχνη, το πάθος της συλλογής. Ξεχασμένες διαδρομές και τόποι αναβίωσαν μέσα από τους χάρτες, και η «επιστροφή στις πατρίδες» επιτεύχθηκε μέσα από την ομότιπλη συνεδρία.

Ο τουρισμός και η περιήγηση στις διάφορες μορφές τους, που ήταν αναμενόμενο ότι θα προκαλούσαν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, προσεγγίστηκαν ποικιλοτρόπως. Εκτιμήθηκε ως ιδιαίτερα θετική η προσπάθεια των ομιλητών να δώσουν το θέμα τους με εναλλακτικές μορφές παρουσίασης, από την παραδοσιακή μέχρι τη σύγχρονη ηλεκτρονική των πολυμέσων και του Internet. Το ενδιαφέρον για παραγωγή χαρτών ειδικών

* Καθηγητής ΑΠΘ, e-mail: myridis@topo.auth.gr.

** Υπ. Διδάκτωρ ΑΠΘ, e-mail: ramnalis@topo.auth.gr.

θεμάτων, οι οδηγοί κρασιού και γενικότερα εναλλακτικών για τη διευκόλυνση αλλά και τη βελτίωση του τρόπου ζωής, ήταν έκδηλο τόσο από εισηγητές όσο και από συνέδρους, αλλά και η τέχνη, που βρήκε τρόπο να περάσει ως τέτοια μέσα από την τέχνη της χαρτογραφίας, προσφέροντάς μας τη διπλή απόλαυση της «χαρτογραφίας στη μεγάλη ζωγραφική», ή ακόμα στη σχεδόν υπνωτιστική ευχαρίστηση της γοητείας κινηματογραφικών, θεατρικών και λογοτεχνικών μεταφορών του χάρτη.

Αξίζει να σημειωθεί η προσπάθεια αξιοποίησης πηγών, όπως οι δορυφορικές εικόνες, για την καλύτερη απόδοση του αναγλύφου και θεματικών χαρτών που έδωσαν μια ιδιαίτερη διάσταση στο συνδυασμό τους με το ευ ζην. Στην ενότητα αυτήν ήταν ιδιαίτερα σημαντική η παρουσίαση εργασιών που αναφέρονταν στο «κακώς ζην», δίνοντας την ευκαιρία για διαπιστώσεις ποικίλες και πολύμορφες, αντιτιθέμενες σε ένα κλίμα πιθανής ατεκμηρίωτης ευφορίας.

Αναφορικά με την ενότητα των θεμάτων τεχνολογίας, διαπιστώθηκε μια ιδιαίτερη έξαρση στις δραστηριότητες της ελληνικής τε-

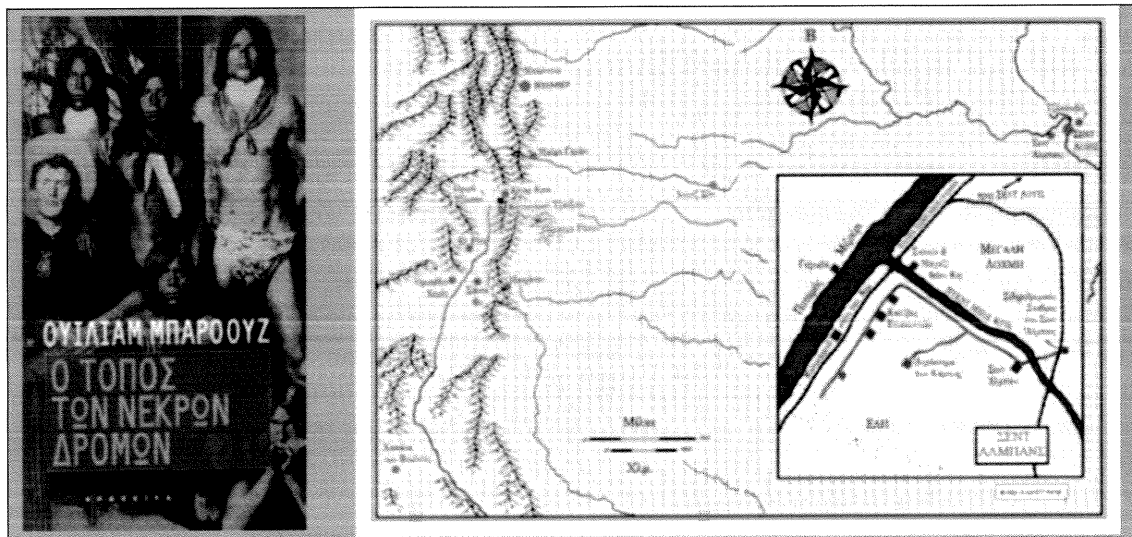
χνολογικής κοινότητας, κυρίως στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων της για σύνθεση είτε στατικών είτε δυναμικών χαρτών που φτάνει μέχρι την αιχμή της, λαμβάνοντας όμως πάντα υπόψη της το θεωρητικό υπόβαθρο της χαρτογραφίας, για να προσπερνάει έτσι σκοπέλους που πιθανά θα οδηγούσαν στα επικίνδυνα νερά ενός αποτελέσματος αμφιλεγόμενου και αδύναμου σε κριτική.

Υπάρχει η καλή συνήθεια κάθε συνέδριο της ΧΕΕΕ να συνοδεύεται από μια χαρτογραφική έκθεση. Φέτος είχαμε τη μεγάλη χαρά να συνυπάρχουμε με μια ιδιαίτερης σημασίας στη μορφή και την ουσία της έκθεση, που οργάνωσε η Εθνική Χαρτοθήκη: «Σωτήρης Ζήσης, ένα αυτοδίδακτος χαρτογράφος». Η έκθεση αυτή προκάλεσε συγκίνηση και αυτοκριτική, από ένα έργο, μικρό προφανώς και περιορισμένο, αλλά φωτισμένο συναισθηματικά και ιδιαίτερα επιμελημένο.

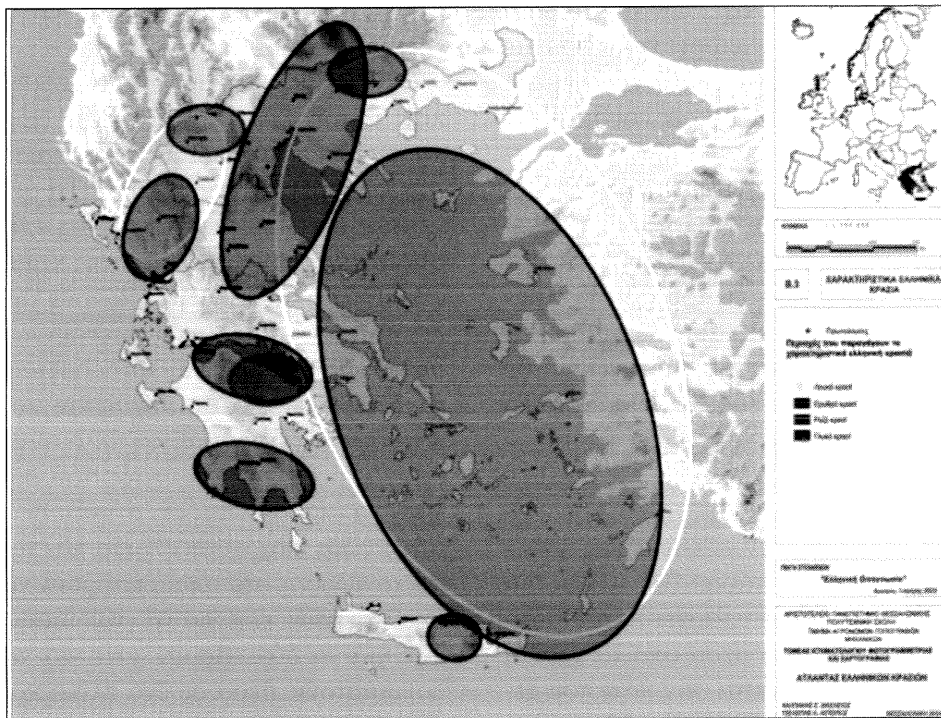
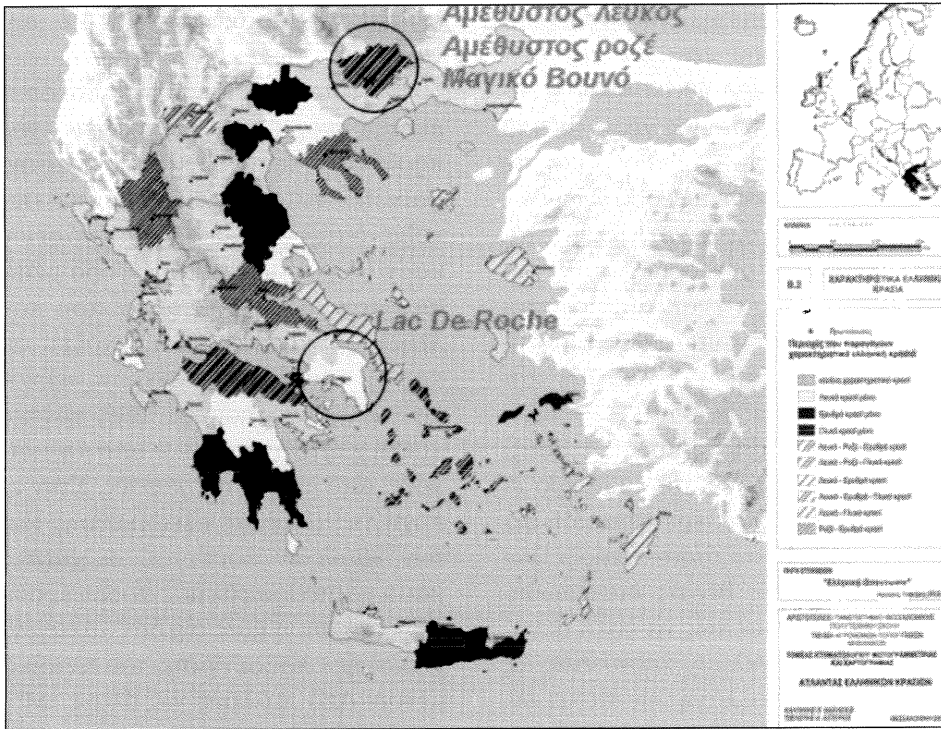
Συμπερασματικά, μπορούμε να πούμε ότι στο 8ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας, μετά από δέκα χρόνια ζωής της ΧΕΕΕ, τα στατιστικά και αριθμητικά στοιχεία μάς οδηγούν αβίαστα στη διαπίστωση ό-

τι πραγματοποιήθηκε με επιτυχία. Είναι αλήθεια ότι η Χαρτογραφική Επιστημονική Εταιρεία Ελλάδας είχε πάντα παράδοση να συγκεντρώνει στα συνέδριά της όχι μόνο χαρτογράφους, που στο κάτω-κάτω δεν είναι και πάρα πολλοί στην Ελλάδα, όχι μόνο τις συγγενείς, αλλά και πάρα πολλές άλλες ειδικότητες, άλλες κοντύτερα και άλλες στο περιθώριο αυτής της επιστήμης. Η ανθρωπογεωγραφία λοιπόν του Συνεδρίου ως προς την επιστημονική προέλευση των επιστημόνων δείχνει πολυσυλλεκτικότητα. Έτσι, εκτός από τοπογράφους μηχανικούς, αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς, γεωγράφους, αρχαιολόγους, γεωλόγους, γεωπόνους, δασολόγους, δασοπόνους, γεωφυσικούς, ιστορικούς και άλλοι ακόμη συμμετείχαν ενεργά και σε αυτό το Συνέδριο. Σημαντική και μεγαλύτερη από κάθε άλλη φορά ήταν η συμμετοχή προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών Τμημάτων Μηχανικών του ΑΠΘ και των ΤΕΙ. Η παράδοση που θέλει τις γυναίκες να είναι περισσότερες δεν ανατράπηκε ούτε αυτή τη φορά, αφού υπερεπερέωσαν των ανδρών. Η γεωγραφική προέλευση των συμμετεχόντων δεν έδωσε στη Θεσσαλονίκη

Ο Ουίλιαμ Μπάρουζ,
προεξάρχουσα
μορφή του κινήματος
των Beats, εντάσσει
στο εσώφυλλο του
μυθιστορημάτος του
Ο τόπος των νεκρών
δρομών χάρτη της
πόλης Σεντ Άλμπανς

Από τον Άτλαντα του ελληνικού κράσιού

την πρωτιά, παρόλο που ήταν η πόλη διεξαγωγής του Συνεδρίου, αφού το 60% των συμμετεχόντων ταξίδεψαν για να παρακολουθήσουν το Συνέδριο, κάνοντας έτσι πράξη το ευ ζην, που προσφέρει αβίαστα και απλόχερα η Θεσσαλονίκη.

Όμως, με την ευκαιρία αυτού του απολογισμού, θα πρέπει να αναφερθούμε και στα ερωτήματα και τη σχετική γύρω από αυτά συζήτηση, που αναπτύχθηκε το βράδυ της τρίτης μέρας στο «παραδοσιακό στρογγυλό τραπέζι» της λήξης.

Αξίζει να επισημανθούν μερικά από αυτά, αφού έδειξαν και δείχνουν μια διάθεση αυτοανάλυσης, όπως ο προβληματισμός γύρω από το θέμα της αντοχής στο χρόνο, και τη φθορά που αυτός επιφέρει, ενώσεων όπως η ΧΕΕΕ, αλλά και άλλων, και των τακτικών συνεδρίων τους. Υπάρχουν σήμερα εναλλακτικοί τρόποι λειτουργίας αυτών των Επιστημονικών Τομεακών Ενώσεων και των μορφών με τις οποίες εξωτερικεύουν τις δραστηριότητές τους; Ποιο ρόλο παίζουν στο ευρύτερο επιστημονικό κοινό: ερευνητικό ή εκπαιδευτικό; Η συζήτηση υπήρξε ζωνηρή και πολλές θέσεις διατυπώθηκαν, χωρίς προφανώς να είναι δυνατή η όποια σύγκλιση, κρατώντας ως κέρδος την ανταλλαγή των απόψεων, των προβληματισμών, των ανησυχιών και, γιατί όχι, των ανατροπών πραγμάτων που μπορεί να θεωρούμε δεδομένα. Υπάρχει ένα ερώτημα υπαρξιακό για μερικούς, ουσιαστικό για άλλους, η ύπαρξη ή μη στην Ελλάδα του «επαγγέλματος» του χαρτογράφου. Είναι γνωστό πόσο αρνητικά λειτουργούσε έως σήμερα στην Ελλάδα η απουσία του «επαγγέλματος» γεωγράφου, αυτού που θα δήλωνε ευθαρσώς και με γνώση του πράγματος ότι είναι γεωγράφος. Το κενό φαίνεται να γεμίζει με την ίδρυση δύο Τμημάτων Γεωγραφίας, που καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες να κάνουν αλήθεια και πραγματικότητα το παραπάνω. Όμως για το χαρτογράφο υπάρχει κάτι διαφορετικό, που και μέσα από τα χρόνια μοιάζει να έρχεται σαν κάτι που ξεπερνάει επιστημονικά πεδία και ακαδημαϊκούς διαχωρισμούς. Το «métier» του χαρτογράφου, όπως θα έλεγαν Γάλλοι συνάδελφοι, μοιάζει να απευθύνεται σε ευρύ κοινό, όπως αυτό του μαθηματικού ή του μηχανικού. Η ασάφεια των ορίων του, όπως

επισημάνει χαρακτηριστικά μια συνάδελφος, δημιουργεί το ενδιαφέρον της προσέγγισής του. Στα όρια μεταξύ ενός έργου τέχνης και ενός προϊόντος τεχνολογίας, ο χάρτης φαίνεται να αποτελεί κοινό υποσύνολο διαφόρων αναπαραστάσεων και να σηματοδοτεί κάθε φορά μέσα από τον ιδιαίτερο τρόπο που τον πλησιάζει κανείς. Έτσι μοιάζει, σε πρώτη προσέγγιση, σχεδόν «εύκολη» η ενασχόληση με τους χάρτες και τη χαρτογραφία, και από μη ειδικούς, από μη χαρτογράφους. Στην εποχή της ακραίας εξειδίκευσης και των «μαύρων κουτιών», οι χάρτες και η χαρτογραφία μάς προσφέρουν την απόλαυση μιας σχεδόν «αναγεννησιακής» προσέγγισης του αντικείμενου: από πολλούς για όλους. Μένει να αποκωδικοποιήσουμε, ως καλοί χαρτογράφοι, τους όρους «πολλοί» και «όλοι».

Αν αφήσουμε την επιστημονική και αυτοαναλυτική διάθεση που προηγήθηκε, αυτή που κυριάρχησε στη λήξη ήταν η εορταστική. Τα γενέθλια, έστω και μόνο 10, ενός επιστημονικού θεσμού σαν τη ΧΕΕΕ στην Ελλάδα ίσως να μην κάνουν την πρώτη κανενός εντύπου, μένουν ωστόσο ως ένα μήνυμα αισιοδοξίας, τόσο γι' αυτούς που μόχθησαν και μοχθούν γι' αυτήν, και για άλλα αντίστοιχα, όσο και γι' αυτούς που θέλουν να αισθάνονται ότι στην πορεία της ζωής υπάρχουν σημεία και τόποι αναφοράς στα οποία μπορούν να προστρέχουν, είτε για να γνωρίσουν, είτε για να δοκιμάσουν, είτε για να δοκιμαστούν, μέσα σε ένα κλίμα και μια ατμόσφαιρα των δικών μας ανθρώπων, του δικού μας χώρου, αλλά πάντοτε ανοιχτού και διαθέσιμου στο ευρύ και μεγάλο κοινό που τελικά τα αγκαλιάζει. Και αν οι Γεωγραφίες το «επιτρέπουν», ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ ΧΕΕΕ!